

RUOVEDEN KUNNAN
YMPÄRISTÖNSUOJELUN
VALVONTASUUNNITELMA
2017 - 2021

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	1
2. Valvontasuunnitelma, sen tavoitteet ja sisältö.....	3
2.1 Valvontasuunnitelma ja – ohjelma	4
2.2 Valvontasuunnitelman sisältö.....	4
2.3 Valvontaohjelman laatiminen.....	5
2.4 Valvonnan maksullisuus.....	5
2.5 Valvonnan toteuttaminen.....	6
3. Ympäristönsuojelulain mukaiset valvontakohteet.....	9
3.1 Ympäristölupaa edellyttävät toiminnot	9
3.2 Rekisteröitävät toiminnot	9
3.3 Muut valvontakohteet	11
4. Riskinarviointi.....	12
4.1 Laitoskohtainen riskinarviointi.....	13
4.2 Tehostettu valvonta	15
5. Ruoveden ympäristöolosuhteet	16
6. Säännöllisesti valvottavat kohteet.....	19
6.1 Luvanvaraiset ja rekisteröitävät kohteet	19
6.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot	20
6.3 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet	20
6.4 Vesilain valvonta	21
6.5 Jätelain valvonta	21
6.6 Maa-aineslain valvonta	23
6.7 Muun lainsäädännön mukainen valvonta	23
7. Käytävissä olevat valvonnan voimavarat.....	25
7.1 Henkilöstöresurssit ja valvonnan voimavarat.....	25
7.2 Tehtävien priorisointi	25
7.3 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa	27
8. Valvontaohjelma.....	28
9. Valvontasuunnitelman ja -ohjelman toteutuminen ja päivittäminen.....	29

Kuvien tiedot

Kansikuva. Pöytäniemi, valokuvaaja: Aarno Isomäki / Heikki Ristolainen

Kuva 1. Helvetinkolu, valokuvaaja: Iiro Koskelainen

Kuva 2. Siikaneva, valokuvaaja: Georg Misiewicz

Kuva 3. Lehmät laitumella, valokuvaaja: Leena Tulivirta

Kuva 4. Koivikko, valokuvaaja: Petri Nuutinen & Marja Pirilä

Kuva 5. Ollinkivi, valokuvaaja: Leena Tulivirta

Kuva 6. Haapasaari, valokuvaaja: Aarno Isomäki / Heikki Ristolainen

Kuva 7. Kautun silta, valokuvaaja: Petri Nuutinen / Marja Pirilä

Kuva 8. Saarismaan metsälehmus, valokuvaaja: Ville Salovaara

Kuva 9. Raiskinkangas, Aarno Isomäki / Heikki Ristolainen

Kuva 10. Aurinkokello, valokuvaaja: Petri Nuutinen / Marja Pirilä

Kuva 11. Paloauto, valokuvaaja: Iiro Koskelainen

1. Johdanto

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on toimia yleisenä valvontaviranomaisena ja tehdä yleisen edun valvontaa ympäristölainsäädännön mukaisesti. Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n 4. momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen valvontasuunnitelma. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määrä-aikaistarkistuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta myös valvontaohjelma. Valvontasuunnitelman ja -ohjelman tavoitteena on tehostaa valvontaa ja pyrkiä mahdollisimman hyvään vaikuttavuuteen, kohdentamalla valvonta ympäristönsuojelun kannalta merkittävimpiin tehtäviin.

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatiminen mahdollistaa valvonnan maksullisuuden käyttöönoton. Valvonnasta perittävistä maksuista päätetään ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen määräaikaistarkistuksista ja muusta valvontaohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta.

Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja, joka on tarkastettava säännöllisesti. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan valvonnan järjestäminen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Tarkastuskohteet ja tarkastustiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Valvontasuunnitelmassa kuvataan, kuinka riskinarviointi ohjaa valvontaohjelman laatimista.

Tarkemmin ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastukset ja muu säännöllinen valvonta kuvataan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen laatimassa valvontaohjelmassa. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Yksityiskohtainen valvontaohjelma ei ole julkinen, mutta toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietää kohteensa valvontaluokka ja perusteet sen määräytymiselle.

Ruoveden ympäristönsuojeluviranomainen noudattaa valvonta-käytännöissään voimassa olevaa lainsäädäntöä ja ympäristöhallinnon antamia ohjeita. Tähän ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan on kirjattu ympäristöluvallisten laitosten ja rekisteröitävien toimintojen tarkastusten sekä muiden säännöllisten valvontatoimenpiteiden perusteet. Suunnitelma kattaa myös muiden ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvien ympäristöriskiä aiheuttavien toimintojen valvonnan ja valvontaan liittyvän toiminnan suunnittelun.

2. Valvontasuunnitelma, sen tavoitteet ja sisältö

Ympäristönsuojeluun liittyvän valvonnan tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen. Valvonnalla tarkkaillaan toimintoja, joilla tiedetään olevan riski aiheuttaa ympäristön pilaantumista. Tehokkaan valvonnan avulla mahdolliset ympäristön pilaantumistapaukset havaitaan nopeammin ja haittojen korjaaminen voidaan aloittaa ajoissa.

Ympäristölupien valvonta tulee hoitaa laadukkaasti, säännöllisesti ja tehokkaasti. Valvonnan tulee perustua ympäristöriskien arviointiin. Ympäristönsuojeluviranomainen voi tarvittaessa asettaa tehtäviään tärkeysjärjestykseen. Laadukas valvonta edellyttää, että kaikki valvontatoimenpiteet hoidetaan huolellisesti ja epäkohtiin puututaan riittävän ajoissa ja tehokkaasti. Tavoitteena on resurssitehokas ympäristövalvonta, jossa valvonta kohdentuu ensisijaisesti riskiperusteisesti, ympäristövaikutuksiltaan merkittävimpiin ja riskeiltään suurimpiin kohteisiin. Ympäristönsuojeluviranomainen noudattaa työssään hyvän hallinnon periaatteita ja viranomaisen toiminta on puolueetonta, esteetöntä ja avointa.

Laitosten säännöllinen valvonta on jatkuvaa ja pitkäjänteistä työtä. Toiminnanharjoittajan ja valvontaviranomaisen välille syntyvä säännöllinen yhteydenpito edesauttaa ympäristönsuojelun kannalta parhaan toimintatavan toteutumista. Säännöllisellä yhteydenpidolla ympäristöluvan muutostarpeet tulevat ajoissa esille, lupahakemukset saadaan ajoissa vireille, eikä lupien käsittely viivästyä rakennus- tai muiden suunnitelmien toteuttamista. Toiminnanharjoittajan on helpompi lähestyä viranomaista tarvitessaan tietoa ja ohjeita esimerkiksi muuttuvien ympäristösäädösten ja -vaatimusten tulkitsemiseen.

2.1 Valvontasuunnitelma ja – ohjelma

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvonnan periaatteita. Valvontasuunnitelman ajantasaisuutta ja päivitystarvetta seurataan osana valvonnan toteutumisen arviointia.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla ja tarkistettava säännöllisesti.

2.2 Valvontasuunnitelman sisältö

Ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 28 §:n mukaan valvontasuunnitelmassa on oltava:

- 1) Yleisluontoinen arvio ympäristön pilaantumisen riskeistä suunnitelmaan kuuluvalla alueella
- 2) Tieto viranomaisen valvontavastuulle kuuluvista luvanvaraisista ja rekisteröitävistä toiminnoista luettelona tai sähköisenä rekisterinä
- 3) Kuvaus menettelystä valvontaohjelman laatimiseksi
- 4) Tieto siitä, miten ympäristöriskien arviointi tehdään, mitä perusteita siinä käytetään ja miten se ohjaa valvontaohjelman laatimista ja valvontaa
- 5) Tieto käytetäänkö määräaikaistarkastusten järjestämisessä otantamenettelyä, miltä osin otantaa käytetään ja mitkä ovat perusteet
- 6) Kuvaus ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaisten tarkastusten vireille tulosta ja käytöstä
- 7) Tieto valvonnan voimavaroista henkilötyövuosina ja muina valvontaa kuvaavina tunnuslukuina
- 8) Kuvaus viranomaisten välisestä yhteistyöstä valvonnassa

2.3 Valvontaohjelman laatiminen

Suunnitelmallinen valvonta voidaan kohdistaa seuraaviin toimintoihin:

- 1) Toiminta ilman lupaa
- 2) Ympäristönsuojelun voimaantulon mukainen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitseminen on jäänyt tekemättä
- 3) Voimaantulon mukaisessa tarkastuksessa on ollut puutteita
- 4) Joiden edellisissä tarkastuksissa on havaittu puutteita
- 5) Toiminnalle ei ole tehty tarkastusta tai toiminnan edellisestä tarkistamisesta on yli 5 vuotta
- 6) Valvontaohjelman kohdelistauksen mukaisen toiminnan valvontatiheys sitä edellyttää

Kunnan valvomien toimintojen määräaikaistarkastukset voidaan toteuttaa perustuen riittävän edustavaan vuosittaiseen valintaan. Valvontaohjelman laadinnan yhteydessä päivitetään listaukset lupa- ja rekisteröintivelvollisista laitoksista. Lisäksi valvontaohjelma voi sisältää toimintoja, joiden tarkistaminen on tarpeen ympäristönsuojelulain 169 §:n nojalla eli onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa. Tarkastettavat toiminnot esitetään erillisessä valvontaohjelmassa (ei-julkinen asiakirja). Valvontaohjelma laaditaan tämän valvontasuunnitelman periaatteiden mukaisesti.

2.4 Valvonnan maksullisuus

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä ympäristönsuojelulain 205 §:n mukaisesti valvontamaksun. Maksu voidaan periä valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä. Maksu voidaan periä myös tarkastuksista, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain 175 § tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi. Maksullisia voivat olla valvontatarkastusten lisäksi mm. vuosikertomuksen ja tarkkailutulosten tarkistaminen.

Valvonnan maksullisuuden avulla pyritään vahvistamaan valvontaan käytettävissä olevia resursseja. Maksun suuruus ja sen perusteet määritetään kunnan hyväksymässä taksassa. Toiminnanharjoittajat ovat oikeutettuja saamaan tietoonsa oman toimintansa valvontamaksun määräytymisen perusteet (valvontaluokka, muut valvontatoimenpiteet). Maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireille pannun asian käsittelystä, ellei ympäristönsuojelulain 205§:n 1 tai 2 momentista muuta johdu. Muiden kuin viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta vireille pannun asian käsittelystä saadaan periä vireille panijalta maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

2.5 Valvonnan toteuttaminen

Valvontatyö koostuu pääsääntöisesti tarkastusten suorittamisesta, raporttien tarkistamisesta, selvitysten ja suunnitelmien hyväksymisestä, projektiluonteisesta valvonnasta sekä valituksiin ja akuutteihin tilanteisiin reagoimisesta. Ennakkovalvonta ja jälkivalvonta muodostavat valvonnan kokonaisuuden.

Ennakkovalvontaan kuuluvat luvanvaraisuuden arvioiminen, luvan käsittelyyn liittyvät tarkastukset ja neuvottelut sekä lupien ja ilmoitusten käsittelyprosessit. Ennakkovalvontaan kuuluu myös toiminnanharjoittajan informointi ja ohjaus nykyisestä ja valmisteilla olevasta lainsäädännöstä ja sen asettamista edellytyksistä. Jälkivalvonta puolestaan on laillisuusvalvontaa, joka käsittää valvontaviranomaisen toimet ympäristölainsäädännön noudattamisen, tarvittavien lupien sekä lupamääräysten valvomiseksi toiminnan aikana ja toiminnan lopettamisen jälkeen. Ympäristölupien jälkivalvonta kohdennetaan ympäristön pilaantumisen kannalta keskeisiin ja kiireellisiin valvontatehtäviin, kuten poikkeuksellisiin tilanteisiin, luparikkomuksiin ja toiminnasta tehtyjen ilmoitusten käsittelyyn. Esille tulleiden tapausten selvittäminen vie merkittävästi työaika, mikä vähentää mahdollisuuksia toteuttaa suunnitelmallisen säännönmukaisen valvontaa.

Luparikkomuksissa tai muissa havaituissa laittomissa tilanteissa ryhdytään tarpeellisiin toimiin laillisen tilanteen palauttamiseksi (neuvottelu, kehoitus, hallintopakko). Laittoman tilanteen korjaamiseksi joudutaan tarpeen vaatiessa käyttämään samanaikaisesti sekä hallinnollisia että rikosoikeudellisia keinoja (ilmoitus poliisille esitutkintaa varten). Ympäristölautakunta voi tehostaa antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhallalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Ennen hallintopakkopäätöstä on asianosaista kuultava.

Ympäristönsuojelulaissa tarkoitetulla valvonta- ja lupaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten muun muassa saada tarpeellisia tietoja toiminnanharjoittajalta, kulkea toisen alueella, tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä, päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan sekä tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia (YSL 172 §).

2.5.1 Yleisen edun valvonta

Ympäristölainsäädännössä yleinen etu määrittyy kestävän kehityksen tavoitteiden sekä ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Haitankärsijänä tai ympäristörikoksen kohteena ei ole lainkaan tai pelkästään joku yksityishenkilö, henkilöryhmä tai jokin tietty omaisuus vaan kohteena on yleisempi kokonaisuus.

Ympäristölainsäädännössä yleistä etua katsotaan kestävän kehityksen tavoitteiden sekä ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Tällöin

yleistä etua ei tarkastella esimerkiksi taloudellisten, elinkeino- tai työvoimapolitiittisten tai yleisten alue- ja kunnallispolitiittisten intressien mukaisesti. Suomen perustuslain (731/1999) 20 §:n mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Perustuslaissa myös todetaan, että vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Yleisen edun valvonta koskee edellä mainitun perusoikeuden sekä ympäristön- ja luonnonsuojelua koskevassa lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden turvaamista.

Yleisen edun valvonta kattaa kaikki valvonnan osa-alueet. Valvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa yleistä etua ennen kaikkea erilaisten hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Ennakkovalvonnassa eli lupien ja ilmoitusten käsittelyssä valvontaviranomaisen tehtävänä on tuoda yleisen edun näkökulma lupahakemuksesta annettavissa lausunnoissa sekä mahdollisissa lupapäätöksissä koskevissa muutoksenhakuprosesseissa esiin. Lisäksi yleistä etua valvotaan laillisuusvalvonnan keinoin puuttamalla lainvastaisiin tilanteisiin.

2.5.2 Valvonnan tavoiteajat

Akuutteihin ongelmiin ja valituksiin pyritään reagoimaan mahdollisimman nopeasti. Lisäksi lainsäädäntö asettaa valvonta-asioiden käsittelylle tiettyjä tavoiteaikoja (taulukko 1).

Taulukko 1. Valvonnan tavoiteajat

Tehtävä	Tavoiteaika	Peruste
Toiminnan rekisteröinti-ilmoituksen käsittely	90 vrk ilmoituksen vastaanottamisesta	YSL 116 §
Melua ja tärinää sekä koeluontoista toimintaa koskeva ilmoituksen käsittely	30 vrk ilmoituksen vastaanottamisesta	YSL 118 § ja YSL 119 §
Ympäristöluvan muuttamisen tarpeen arvioiminen	1 vuoden kuluessa luvan tarkastamista koskevan määräajan päättymisestä	YSL:n muutoksen 10.4.2015 / 423 voimaantulosäännös
Vuosi-ilmoituksen käsittely	90 vrk	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2
Päästöraja-arvon ylitykseen puuttuminen	14 vrk	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2
Häiriöilmoituksen käsittely	Ilmoituspäivä + 3 työpäivää	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2
Yleisöilmoituksen käsittely	30 vrk	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2

Päästöraja-arvon ylitykseen puuttumisessa valvontaviranomaisen tulee edellä mainitussa määräajassa (14 vrk) tehdä arvio ylityksen merkittävyydestä ja tarvittaessa pyytää selvitys toiminnanharjoittajalta ylityksen syistä ja tieto siitä, kuinka pian laitos palaa normaaliin tilaan.

Häiriöilmoituksen johdosta valvontaviranomaisen on edellä mainitussa määräajassa (ilmoituspäivä + 3 työpäivää) tehtävä arvio häiriön merkittävyydestä ja pyydettävä selvitys toiminnanharjoittajalta. Jos häiriöön liittyy raja-arvon ylitys tai muu luparikkomus, noudatetaan jatkotoimissa päästöraja-arvon puuttumisen määräaika.

Yleisöilmoituksen käsittelyssä valvontaviranomaisen on edellä mainitussa määräajassa (30 vrk) tehtävä arvio ilmoitusta koskevan asian merkittävyydestä, ryhdyttävä tarvittaessa tapauksesta riippuen joko päästöraja-arvon ylittymisen tai häiriöilmoituksen edellyttämiin menettelyihin. Lisäksi ilmoituksen tekijälle, jos tekijä on tiedossa, on ilmoitettava suoritetuista toimista.

3. Ympäristönsuojelulain mukaiset valvontakohteet

Kunnan vastuulle kuuluvat ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan seuraavat valvontakohteet:

- 1) YSL 27 §:n, 28 §:n tai 30 §:n mukaisesti ympäristölupaa edellyttävät toiminnot
- 2) YSL 116 §:n mukaisesti rekisteröintiä edellyttävät toiminnot
- 3) YSL 118 §:n, 119 §:n ja 120 §:n mukaisesti ilmoitusta edellyttävät toiminnot
- 4) Muut ilmoitusta edellyttävät toiminnot, kuten esim. betoni- ja tiilijätteen hyödyntäminen ja lannan varastoiminen aumassa
- 5) Muut valvontakohteet, jotka eivät edellytä ympäristölupaa (esim. jätevesien käsittely)
- 6) Asianosaisten toimesta vireille tulleet muut asiat

Muu valvonta tulee suunnata ensisijaisesti kohteisiin, joiden toiminnasta aiheutuu välitöntä ympäristön pilaantumisen vaaraa. Luvanvaraisten toimintojen lisäksi voidaan tarvittaessa tarkastaa toimintoja, jotka eivät ole ympäristönsuojelulain tai -asetuksen mukaan lupavelvollisia. Ympäristönsuojeluviranomainen voi suorittaa tarkastuksia näihin kohteisiin harkintansa mukaan.

3.1 Ympäristölupaa edellyttävät toiminnot

Valvontakohteita ovat kaikki ympäristönsuojelulain tai -asetuksen mukaan ympäristölupavelvolliset laitokset.

Suunnitelmalliset tarkastukset ovat valvontaohjelmassa määriteltyjä tarkastuksia, jotka liittyvät valvontasuunnitelman mukaan tehtävään säännölliseen valvontaan ja joissa käydään koko toiminta läpi. Tarkastuksia suoritetaan valvontaohjelmassa esitetyn lisäksi luvanhakemisvaiheessa tai silloin kun on tapahtunut poikkeuksellisia tilanteita, joista voi aiheutua välitöntä tai ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa. Tarkastuksia tehdään myös erilaisten yhteydenottojen ja valitusten perusteella. Tarkastuksesta tehdään muistio, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle.

3.2 Rekisteröitävät toiminnot

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on toimivaltainen valvontaviranomainen seuraavien laitosten osalta:

- 1) Energiantuotantolaitos, jonka polttoainetehoon lasketaan yhteen kaikki samalla laitosalueella sijaitsevat polttoaineteholtaan vähintään 1 MW energiantuotantoyksiköt ja jonka polttoaineteho on vähintään 5 MW, mutta alle 50

MW, ja jossa jokaisen kiinteää polttoainetta käyttävän energiantuotantoyksikön polttoaineteho on alle 20 MW.

- 2) Asfalttiasemat.
- 3) Moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai moottoriveneessä polttoaineena käytettävän nestemäisen polttoaineen jakeluasema, jonka polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10m³.
- 4) Kemiallinen pesula, josta ei pääse päästöjä ilmaan eikä veteen ja toiminnassa syntyvät jätteet luovutetaan jätelain 646/2011 29 §:n mukaisesti käsiteltäväksi.
- 5) Toiminnat ja laitokset, joissa orgaanisten liuottimien kulutus on enintään 50 tonnia vuodessa:
 - a) ajoneuvojen alkuperäinen maalaus sekä tuotantolaitoksessa että sen ulkopuolella
 - b) muu pintojen puhdistus kuin puhdistus orgaanisilla liuottimilla, jotka sisältävät vaaralausekkeella H340, H341, H350, H350i, H351, H360D tai H360F merkittyjä aineita ja seoksia, kun liuottimien kulutus on enemmän kuin 2 tonnia vuodessa.
- 6) Toiminnat ja laitokset, joissa orgaanisten liuottimien kulutus on enemmän kuin 5, mutta enintään 50 tonnia vuodessa:
 - a) a) muu pinnoitus kuin puupintojen maalaus, mukaan lukien metallin, muovin, tekstiilien, folion ja paperin pinnoitus tai maalaus
 - b) lankalakkaus
 - c) jalkineiden valmistus
- 7) Toiminnat ja laitokset, joissa orgaanisten liuottimien kulutus on enemmän kuin 10 tonnia mutta enintään 50 tonnia vuodessa:
 - a) puupintojen maalaus
 - b) nahan viimeistely
 - c) seuraavat painatustoiminnat: heatset-rainaoffset-painatus, julkaisusyvypainot, muu syväpaino, fleksopaino, rotaatioseripaino, mukaan lukien tekstiilien ja kartongin rotaatioseripaino, laminointi- ja lakkausyksiköt
 - d) kumin jalostus
 - e) kasviöljyjen sekä eläinrasvojen uutto ja kasviöljyjen jalostustoiminnat.
- 8) Kiinteät betoniasemat ja betonituotetehtaat.

Näitä toimintoja valvotaan kuten ympäristöluvan saaneita laitoksiakin.

Jos jokin edellä luetelluista seikoista pitää paikkansa, toiminnalle on haettava ympäristölupa. Rekisteröinti on luonteeltaan kirjaamistoimenpide, jossa ei tehdä hallinnollista päätöstä eikä anneta määräyksiä. Toiminta voidaan aloittaa, kun kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on rekisteröinyt toiminnan tai ilmoituksen jättämisestä on kulunut 90 päivää. Toiminnanharjoittajalle lähetetään tieto rekisteröinnistä. Rekisteröinnistä peritään maksu.

Rekisteröinti ei ole mahdollista, jos:

- 1) Toiminta sijaitsee tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella
- 2) Toiminnasta aiheutuu vesistön pilaantumista (vesilaki 587/2011, 3 luku, 2§)
- 3) Jätevesien johtamisesta aiheutuu ojan, lähteen tai vesilain 587/2011, 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun noron pilaantumista
- 4) Toiminnasta aiheutuu kohtuutonta rasisusta naapurustolle (laki eräistä naapurussuhteista (26/1920, 17 § 1 momentti)
- 5) Toiminta on osa direktiivilaitoksen toimintaa

3.3 Muut valvontakohteet

- 1) Melua ja tärinää aiheuttavat tilapäiset toiminnot
- 2) Maastoliikennelain mukaiset kohteet
- 3) Toiminnan koeluonteisuuden perusteella poikkeuksen luvanvaraisuudesta saaneet kohteet
- 4) VOC-toiminnot
- 5) Jätteiden hyödyntäminen maarakentamisessa (MARA-asetus 591/2006)
- 6) Pilaantuneen maaperän puhdistaminen tai aineksen siirto
- 7) Öljy- ja muut kemikaalionnettomuudet
- 8) Vesilain mukaiset toiminnot
- 9) Jätevesien käsittelykohteet
- 10) Jätelain mukaiset tarkastuskohteet
- 11) Jätehuoltoviranomaiselta ympäristönsuojelulle siirtyneet kohteet
- 12) Ilmoitusten ja yhteydenottojen perusteella esille tulleet toiminnot ja kohteet
- 13) Vesihuoltolain mukaiset valvontakohteet
- 14) Valtioneuvoston asetuksen 1250/2014 (ns. nitraattiasetuksen) mukaiset kohteet
- 15) Jätehuoltorekisteriin merkittävät kohteet
- 16) Reach-asetuksen ja kemikaalilain mukaiset kohteet
- 17) Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasviuonekaasuja sisältäviä laitteita koskevan valtioneuvostonasetuksen mukaiset kohteet

Naapuruussuhdelain mukainen valvonta kuuluu tapauksen laadusta riippuen ympäristönsuojeluviranomaiselle, terveydensuojeluviranomaiselle, rakennusvalvonnalle ja/tai poliisille. Edellä mainittujen valvontakohteiden valvontaa ja tarkastamiskäyntejä suoritetaan tapauskohtaisesti tarpeen mukaan. Osa kohteista voi tarkastuksessa todettujen laiminlyöntien tai puutteiden johdosta edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen antamia määräyksiä tai määräämiä pakkokeinoja tilanteen korjaamiseksi.

4. Riskinarviointi

Yleisesti ympäristöriskillä tarkoitetaan tapahtumaa, jonka seurauksena ympäristö voi pilaantua. Ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan ihmisen toiminnasta peräisin olevaa päästöä, joka voi aiheuttaa ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan terveyshaittaa, haittaa luonnolle tai sen toiminnolle, luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista, ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, ympäristön yleisen virkistyskäytön soveltuvuuden vähentymistä, vahinkoa tai haittaa omaisuudelle tai sen käytölle tai muun näihin rinnastettavan edun loukkauksen.

Ympäristönsuojelulain 168 §:n (2014) mukaisesti määräaikaistarkastusten tiheyden ja -kohteiden tulee perustua riskinarviointiin. Arviointi perustuu riskin tunnistamiseen, riskien arvioimiseen sekä riskien hallintaan. Riskinarvioinnissa keskitytään sellaisiin ympäristöriskeihin, joihin voidaan vaikuttaa ympäristönsuojelulain ja jätelain valvontatoimilla. Ympäristölupapäätöstä tehtäessä toiminnasta aiheutuvat ympäristöhaitat pyritään minimoimaan hyväksyttävälle tasolle lupamääräysten avulla. Ympäristöriskien arvioinnissa ei siten tarkastella lupapäätöksessä hyväksytyjä ympäristövaikutuksia. Valvontaohjelmassa käytetyssä arvioinnissa ympäristöriskillä tarkoitetaan häiriöpäästötilannetta, jonka seurauksena ympäristö voi pilaantua ennakoimattomasti ja hallitsemattomasti. Riskinarvioinnissa tarkastellaan sellaisten häiriötilanteiden todennäköisyyttä, ja häiriöiden aikana syntyvien päästöjen seurauksia, joihin voidaan vaikuttaa ympäristönsuojeluviranomaisen käytössä olevin keinoin.

Ympäristöriskien arvioinnit tehdään asiantuntija-arvioina niille ympäristöluvanvaraisille ja rekisteröitäville toiminnoille, jotka kuuluvat ensisijaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan. Valvontaa kohdistetaan riskinarvioinnin avulla ympäristön kannalta haitallisimpiin ja suurimman riskin kohteisiin. Mitä suuremman riskin toiminta aiheuttaa ympäristölle, sitä tiiviimmin sitä on valvottava. Valvontatiheyttä määrittävä valvontaluokka saadaan laitoskohtaisesti arvioimalla riskit arviointilomakkeiden avulla. Perusteellisessa riskinarviossa on huomioitu sekä toimialakohtaiset riskit että laitoskohtaiset riskit. Ruoveden kunnassa, jossa luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja on vähän ja niiden toiminta tunnetaan hyvin, voidaan riskinarviointi tehdä suoraan laitoskohtaisesti. Laitoskohtainen riskinarviointi sisältää toiminta- ja sijaintiriskien arvioinnin. Sijaintiriskien ottaminen mukaan riskinarviointiin on Ruovedellä perusteltua pohjavesialueiden runsaan määrän vuoksi.

4.1 Laitoskohtainen riskinarviointi

Laitoskohtainen ympäristöriskien arvioinnista saadaan laitoskohtainen riskipisteitys ympäristöriskeille sekä valvontaluokka, joka lopuksi määrää laitoskohtaisen määräaikaistarkastusten tiheyden. Laitoskohtaisessa riskinarviossa tarkastellaan laitoksen erityispiirteiden merkitystä, ja muuttujiksi on valittu sijaintia, laajuutta ja toimintatapoja kuvaavia tekijöitä.

Laitoksen päästöjen vaikutukset ovat sidottuja sijaintiin, sillä vaikutus määräytyy sen mukaan, kuinka herkkä vastaanottaja on päästön seuraukselle. Sijaintiriskiін vaikuttaa mm. asutuksen/loma-asetuksen läheisyys, laitoksen vaikutuspiirissä olevat muut herkäät kohteet (koulut, sairaalat, luonnonsuojelu- ja virkistysalueet), sijainti tärkeällä pohjavesialueella ja sijainti vesistön äärellä. Laitoksen kokoa verrataan saman toimialan muihin laitoksiin, ja se kuvaa häiriötilanteessa syntyvien päästöjen vaikutusten laajuutta. Häiriötilanteita voi aiheutua vaarallisia aineita käsiteltäessä, ja tähän on kiinnitetty huomiota vaarallisten kemikaalien ja vaarallisten jätteiden tarkastelun kautta. Häiriötilanteen toteutumisessa laitoksessa harjoitettava toimintakulttuuri on keskeinen tekijä, ja sitä tarkastellaan ympäristöasioiden hallinnan, lupamääräysten noudattamisen, häiriötilanteiden ilmenemisen sekä toimenpidepyyntöjen avulla. Laitoskohtainen lomake on esitetty taulukossa 2.

Arvioinnissa muuttujat arvioidaan yksitellen pisteytykselle 1, 3 tai 5. Poikkeuksena kuitenkin muuttuja ympäristötietoisuus, joka saa pisteitä 1, 2 tai 3. Jokaiselle arvioitavalle muuttujalle on laadittu määritelmät, jonka mukaan pisteytys tehdään. Saadut pisteet lasketaan yhteen, jonka jälkeen saadaan laitoksen valvontaluokka ja määräaikaistarkastusten tarkastustiheys. Mitä suuremman yhteispistemäärän laitos saa, sitä tiukempi on laitoksen saama valvontaluokka ja tiheämpi tarkastustiheys. Valvontaluokan ja tarkastustiheyden ilmoittava pisteytyskaala on esitetty taulukossa 3.

Yhteispistemäärän jälkeen saatuun valvontaluokkaan voi vaikuttaa pisteytyksen 5 saaneiden muuttujien määrä sekä laitoksen toiminnasta tehtyjen yhteydenottojen määrä. Jos pisteytyksessä esiintyy enemmän kuin kolme muuttujaa pisteillä 5, nousee valvontaluokka yhdellä saadusta yhteispistemäärän ilmoittamasta valvontaluokasta. Arvioitujen muuttujien pisteiden 5 laskemisella korvataan tilannetta, ettei muuttujille ole asetettu painokertoimia. Valvontaluokka voi myös nousta, jos laitoksen toiminnasta tehtyjen yhteydenottojen määrä vuodessa on yli kaksi kappaletta. Yhteydenottojen huomioonottamisessa ja valvontaluokan nostamisessa tulee huomioida yhteydenottojen laatu. Yhteydenoton laadun arviointiin vaikuttaa yhteydenoton totuudenmukaisuus sekä asianmukaisuus (taulukko 4).

Taulukko 2. Laitoskohtainen pisteytyslomake.

Muuttuja	Pisteet	Perustelut
Ympäristö / sijainti		
Lähimmät häiriintyvät kohteet		
Toiminnan laajuus		
Varastoitavien kemikaalien määrä, laatu ja suojaus		
Jätehuolto		
Lupamääräysten noudattaminen toiminnassa		
Ympäristötietoisuus		
Häiriö- ja poikkeustilanteiden esiintyminen		
Yhteensä		
Valvontaluokka		
Tarkastustiheys		
Yhteydenottojen määrä		
Tarkastustiheys		

Taulukko 3. Yhteispistemäärän suhde valvontaluokkaan.

Yhteispistemäärä	Valvontaluokka	Tarkastustiheys
8-15	VL 4	7-10
16-22	VL 3	5
23-29	VL 2	3
30-38	VL 1	1

Taulukko 4. Yhteydenottojen määrän vaikutus valvontaluokkaan.

Yhteydenottojen määrä edellisellä vuonna	Valvontaluokan nostaminen
Ei yhteydenottoja	Valvontaluokka ei nouse
Yksi tai useampi aiheeton yhteydenotto	Valvontaluokka ei nouse
Kaksi tai useampi aiheellinen yhteydenotto	Lupalaitoksen tarkastus lisätään seuraavan vuoden valvontaohjelmaan ja samalla tarkastustiheys mahdollisesti kasvaa

4.2 Tehostettu valvonta

Jos toiminnassa esiintyy puutteita, lupaehtojen rikkomista tai vuosiraportointi on jätetty tekemättä tai on puutteellinen, voidaan kohteeseen suorittaa ylimääräisiä tarkastuksia, kunnes toiminta täyttää lakien ja asetusten määräykset. Valvontaa tehostetaan myös, jos luvanvaraisessa ja rekisteröitävässä toiminnassa tapahtuu ympäristönsuojelulain 123 §:n mukainen poikkeuksellinen tilanne, josta toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

5. Ruoveden ympäristöolosuhteet

Ruoveden kunta kuuluu Ylä-Pirkanmaahan ja sijaitsee 76 km päässä Tampereen kaupungista. Kunnan kokonaispinta-ala on 950,15 km², josta maapinta-alan osuus on 776,64 km² ja vesistön osuus 173,23 km² (Maanmittauslaitos, 19.2.2016). Ruovedellä on asukkaita noin 4 549 (Tilastokeskus, 20.5.2017). Suurimmat taajama-alueet ovat Kirkonkylä, Visuvesi ja Jäminkipohja. Kesämökkien lukumäärä vuonna 2016 oli 2594 (Infogram, 2016). Kesäkuukausina asukasluku kaksinkertaistuu ihmisten saapuessa kesämökeilleen.

Yleisilmeen kunnalle antavat kolme upeaa luontokohdetta: rotkojärvet, pitkittäisharjut ja Siikaneva. Kunnan poikki kulkee kolme pitkittäisharjujaksoa, Ruoveden, Selkeenvuoren ja Väärinmaan harjujaksot. Merkittävin harjujaksoista on Orivedeltä Ruoveden kautta Virroille kulkeva Ruoveden harjujakso. Harjualue muodostaa pohjaveden hankinnan kannalta tärkeän pohjavesien muodostumisalueen. Ruoveden vesihuoltolaitosten toiminta keskittyy kokonaisuudessaan Ruoveden harjujaksolle. Harjujaksoissa esiintyvät useat pohjavesialueet ovat ympäristövaikutuksille herkkää aluetta. Harjualueen vuoksi Ruoveden alueella on myös paljon maa-ainesvaroja. Maaperä on suurimmaksi osaksi kalliota ja moreenia. Kallioperää kuvioittavat suuret kallioperän murroslaaksot. Kunnan länsiosassa sijaitsee mannerjäätikön puhtaaksi kuluttamia murrosvyöhykkeitä luode-kaakkosuuntaisina (mm. Koverojärven ja Rontohorhan korot). Kasvillisuus on kunnan alueella pääasiassa puolukka- tai kanervatyypin kangasmetsää.

Etelässä Oriveden rajalla sijaitseva laaja Siikaneva kuuluu koko Etelä-Suomen huomattavimpiin suoalueisiin. Luonnonsuojelualue on perustettu 1988 ja se on Pirkanmaan suurin yhtenäinen suoalue (kokonaispinta-ala yli 10 km²) ja maakunnan tärkein soidensuojelukohde. Siikanevan alue on arvokas linnustoltaan. Ruoveden kirkonkylän luoteispuolella sijaitsee Helvetinjärven kansallispuisto, joka on pinta-alaltaan noin 50 km². Kansallispuisto on perustettu 1982 ja se on hyvin suosittu retkeilykohde, jossa käy vuosittain yli 20 000 retkeilijää. Helvetinjärveä luonnehtivat miljoonia vuosia vanhat rotkolaaksot, jotka luovat pirkanmaalaiseen ikimetsään jylhän ja vaihtelevan luonteen.

Kansallispuiston Helvetinkolu on ollut tunnettu matkailunähtävyys jo 1800-luvulta lähtien. Alueen ainutlaatuisen maiseman ja luonnon säilyttämiseksi Metsähallitus perusti alueelle neljä luonnonhoitometsää, joista ensimmäisenä suojeltiin Helvetinkolun alue 1950-luvulla ja seuraavaksi Haukkajärven rannat 1960-luvulla. Kansallispuiston metsät ovat olleet kuitenkin suurimmalta osaltaan talouskäytössä 1800-luvulta lähtien aina 1980-luvun alkuun saakka, joten kansallispuiston puuston ikärakenne on vielä suhteellisen nuori ja vanhaa aarniometsää on vähän. Vuonna 2010 raivonneet ukkosmyrskyt kaatoivat kuitenkin Helvetinjärven kansallispuistossa paljon metsää, joka jätettiin maahan lahoamaan. Lahoava puu tarjoaa elinympäristön monille lahoppuusta riippuvaisille lajeille lisäen siten lajien monimuotoisuutta ja monipuolistaen samalla kansallispuiston luontoilmettä.

Ruovesi on vesistöltään monipuolinen ja järviä on runsaasti. Yli hehtaarin kokoisia järviä on Ruovedellä 214. Suurimmat järvet Ruoveden kunnan alueella ovat Näsijärvi, Ruovesi ja Palovesi–Jäminginselkä. Ruoveden halkaisee kahtia Kokemäenjoen vesistöön kuuluva Näsijärven, Ruoveden ja Tarjanneveden muodostama vesistö, joka kokoaa kunnan alueella Ähtärin, Pihlajaveden ja Keuruun reittien vedet. Järvien tila on yleisesti ottaen hyvä, mutta joukkoon mahtuu myös tyydyttävässä ja välttävissä kunnossa olevia vesiä. Soiden ja metsien humus antaa vesille tumman värin. Valuma-alueen karu maaperä suojaa luontaisesti järviä rehevöitymiseltä. Valuma-alueen luonnonolosuhteiden perusteella veden laadun ominaispiirteitä ovat ruskea väri, happamuus, vähäinen suojojen määrä ja luontainen karuus.

Pirkanmaan pintavesien toimenpideohjelman vuosille 2016–2021 mukaan Näsijärven ja Tarjanteen reitin suurin kuormittaja on peltoviljely, jonka osuus fosforikuormituksesta on noin 55 % ja typpikuormituksesta noin 26 %. Pistekuormituksen osuus fosforikuormituksesta on noin 5 % ja typpikuormituksesta noin 4 %. Vedenlaatuun alueella vaikuttavat lisäksi luonnonhuuhtouma, metsätalous ja haja-asutus. Näsijärven alueen ja Tarjanteen osa-alueella peltoja on varsin niukasti, joten hajakuormituspainne ei ole merkittävä.

5.1 Yleiskuvaus pilaantumisen riskeistä

Ympäristöluvanvaraisissa, rekisteröidyissä ja muissa valvonnan piiriin kuuluvissa toiminnoissa on riskien tunnistamisessa huomioitava toiminnan sijaintiin liittyvät tekijät, kuten pohjavesialueet ja niillä mahdollisesti sijaitsevat vedenottamot, pintavedet sekä niiden erityispiirteet ja häiriintyvät kohteet.

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät Ruoveden alueella pinta- ja pohjavesiin. Toiminnot kuten maa-ainesten otto, maa- ja metsätalous, teollisuusalueet, tiesuolaus sekä vaarallisten aineiden kuljetukset, käyttö ja varastointi aiheuttavat vaaraa pinta- ja pohjavedelle sekä maaperälle. Monet päätiet on rakennettu reunamuodostumien ja harjujen päälle. Lisäksi pilaantumiskäsitteitä aiheuttavat mm. huoltoasemat, korjaamot, öljysäiliöt, päällysteasemat sekä kaatopaikat, viemärit ja jätevesien imeytys maahan. Pohjaveden suojelussa tärkeä osa on pilaantumista ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä, jollaista on esimerkiksi maankäytön ohjaus. Ohjauksella pyritään sijoittamaan pohjaveden laatua uhkaavat toiminnot pohjavesialueiden ulkopuolelle.

Ympäristölupamääräyksissä annetaan määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräykset koskevat mm. kemikaalien käyttöä ja varastointia sekä riskinhallintaratkaisuja, pohjaveden tarkkailua ja maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen selvittämistä.

6. Säännöllisesti valvottavat kohteet

6.1 Luvanvaraiset ja rekisteröitävät kohteet

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan ja valvontaohjelmaan laadittava ympäristöriskien arvioinnin arviointoprosessi aloitetaan listaamalla ympäristöluvalliset, rekisteröidyt sekä muut säännölliseen valvontaan kuuluvat laitokset. Laitokset jaotellaan toimialoihin lupaperusteen, rekisteröinnin tai säännöllisen valvonnan perusteen mukaan. Lupaperusteen ja rekisteröinnin mukaan jaoteltavat toimialat ovat ympäristönsuojelulain 527/2014 liitteen 1 ja liitteen 2 mukaisesti. Laitoksien jaottelun ja listauksen jälkeen tehdään toimialakohtainen ja laitoskohtainen ympäristöriskien arviointi kappaleessa 4 kuvatun pisteytysmenetelmän mukaisesti.

Ympäristöluvanvaraisia toimintoja on Ruoveden kunnan alueella yhteensä 22 (tilanne 16.8.2017) (Taulukko 5). Ympäristölupahakemuksia on vireillä 9 kpl ja 1 ympäristölupatarpeen harkinta (tilanne 10.8.2017). Lukumäärällisesti eniten ympäristölupia on seuraavilla toimialoilla: maa-ainesten murskaus ja louhinta, jätteenkäsittely, eläinsuojat, sekä polttoaineiden varastointi ja käsittely. Kohteiden määrä tarkistetaan vuosittain valvontaohjelman laatimisen yhteydessä.

Taulukko 5. Ruoveden kunnan alueella sijaitsevien ympäristölupavelvollisten valvontakohteiden lukumäärät toimialoittain. (kunnan toimivalta)

Ympäristöluvanvaraiset toiminnot Toiminta/laitos	Kohteiden lukumäärä	Valvontaluokka	Tarkastustiheys (vuotta)
Energiantuotanto	1	3	5
Polttoaineiden varastointi ja jakelu	4	3-4	5, 7-10
Malmien ja mineraalien kaivaminen tai maa-ainesten otto (louhinta, murskaus)	6	3-4	5, 7-10
Mineraalituotteiden valmistus	1	3	5
Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely sekä jätevesien käsittely	4	3-4	5, 7-10
Liikenne, linja-autovarikko	1	4	7-10
Ampumaradat	1	4	7-10
Eläinsuojat	4	3-4	5, 7-10

Sisä-Suomen aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvia kohteita Ruovedellä on noin 4 kpl (tilanne 10.8.2017). Ensisijainen valvontavastuu niissä on Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY-keskus). Näihin lupakohteisiin tehdään valvontatarkastuksia tarvittaessa yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Ympäristövaikutuksiltaan vähäisemmistä toiminnoista, joihin ei tarvita ympäristölupaa, on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten (YSL 116 §). Rekisteröitäviä toimintoja ovat nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat, asfalttiasemat ja polttoaineteholtaan 1–50 megawatin energiantuotantolaitokset. Rekisteröityjä kohteita Ruoveden kunnan alueella on 1 kpl (Taulukko 6) (tilanne 10.8.2017).

Taulukko 6. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröityjen kohteiden lukumäärät toimialoittain Ruoveden kunnan alueella.

Rekisteröitävät toiminnot Toiminta / laitos	Kohteiden lukumäärä	Valvontaluokka	Tarkastustiheys (vuotta)
Energiantuotantoyksikkö	0	-	-
Polttonesteiden jakeluasema	1	3	5
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta tai laitos	0	-	-
Lämpölaitokset	0	-	-

6.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot

Erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ympäristönsuojelulain 118 § mukainen ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitukset koskevat mm. tilapäistä murskausta, louhintaa, rakentamista tai erilaisia ulkoilmatapahtumia. Kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä on rajattu ilmoitusvelvollisuutta esimerkiksi äänentoistolaitteiden tai murskauksen osalta. Näin on saatu kevennettyä toiminnanharjoittajiin kohdistuvia hallinnollisia menettelyjä tapauksissa, joissa aiheutuva haitta on selvästi vähäinen.

Onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä tai rakennelman tai laitteen purkamisen poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 120 §).

6.3 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet

Valtioneuvoston asetuksen talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla 157/2017 mukaan kiinteistöjen jätevesijärjestelmien tulee täyttää asetuksen mukaiset vaatimukset 31.10.2019 mennessä erityisen herkillä alueilla. Muilla alueilla jätevesijärjestelmän saneeraus tehdään remontin yhteydessä. Valvontaa ja tarkastuksia näille kohteille tehdään tarvittaessa määrääjän umpeuduttua.

Lannan käsittelyn ja varastoinnin valvontaa toteutetaan ns. nitraattiasetuksen (1250/2014) mukaisesti. Nitraattiasetuksen 9 §:n mukaan kuivalannan ja pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa tulee ilmoittaa 14 vuorokautta ennen varastoinnin aloittamista kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka tarvittaessa suorittaa tarkastuksen. Näitä ilmoituksia tulee vuosittain keskimäärin 7 kpl.

Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu myös Ruoveden kunnan ympäristönsuojelumääräysten valvonta. Valvontaan kuuluu muun muassa jätevesien käsittely, meluntorjunta, vesien- ja ilmansuojelu sekä kemikaalien ja polttonesteiden käsittely ja varastointi. Esimerkiksi käyttämättömän öljysäiliön maahan jättäminen edellyttää poikkeamisen hakemista. Ennen päätöksentekoa suoritetaan yleensä aina maastokäynti. Näitä tapauksia tulee käsiteltäväksi hyvin harvoin.

6.4 Vesilain valvonta

Vesilain 1. luvun 5§:n mukaisia valvontaviranomaisia ovat ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskukset. Valvontaviranomaisten toimivalta on vesilaissa pääosin jakamatonta. Vesilailla säännellään lähinnä vesien käyttöä, vesistöön rakentamista, uittoa, maa- ja metsätalousmaan kuivatusta, vesistön järjestelyä ja pohjaveden ottamista. Vesilain mukaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, mikäli ne eivät edellytä lupaa eikä niitä käsitellä ojitustoimituksessa. Edellytyksenä on, että erimielisyydet koskevat ojan tekemistä toisen maalle tai toisen yksityisen tien poikki, ojan suunnan muuttamista, veden johtamisesta toisen maalla olevaan ojaan tai puroon tai muuta vastaavaa syytä. Ojitusta koskevat asiat tulevat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen vireille yleensä asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta. Näitä tapauksia tulee käsiteltäväksi hyvin harvoin.

6.5 Jätelain valvonta

Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain (646/2011) 100 §:n mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, mikäli toiminnalla on ympäristölupa. Ilmoituksia on tullut kahdelta eri toimijalta. Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan toiminnanharjoittajan toiminta.

Jätelain 13. luvun 124 §:n mukaan toimivaltaisen valvontaviranomaisen on myös määräajoin tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä. Näitä toimintoja ovat muun muassa autokorjaamot. Tällaisia kohteita on Ruovedellä noin 8 kpl (tilanne 2017).

Jätelain mukaiseen valvontaan kuuluu myös mm. roskaantumisen ehkäiseminen ja jätehuollon asianmukaisen järjestämisen valvonta. Jätelain mukaista valvontaa suoritetaan pääsääntöisesti kuntalaisten ja jätehuoltoviranomaisen ilmoitusten

perusteella. Näissä tapauksissa voidaan antaa toimintaa koskeva yksittäinen määräys, jota viranomaisen on valvottava. Jätehuoltoviranomaisena Ruoveden kunnassa toimii alueellinen jätehuoltojaosto. Etenkin roskaamisen ollessa kyseessä kehotuksen valvonta edellyttää maastokäyntejä. Ympäristön siisteyteen ja roskaantumiseen puuttuva ympäristökatselmuskierros on järjestetty tarvittaessa yhteistyössä kunnan rakennusvalvonnan kanssa. Viimeksi ympäristökatselmus on pidetty vuonna 2015, jonka johdosta annettiin 28 kpl kehotuksia.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo myös jätehuoltomääräysten noudattamista. Jätehuoltomääräyksillä ohjataan pääsääntöisesti kunnan vastuulle säädetyn jätehuollon järjestämisestä. Jätehuoltomääräysten valvonnassa valvontakohteita ovat mm. jätteiden keräys ja lajittelu, jätteiden kuljetus, jätteiden kompostointi sekä vaarallisten jätteiden keräys. Jätehuoltomääräysten noudattamista valvotaan jätehuoltoviranomaiselta tai kuntalaisilta tulevien ilmoitusten perusteella.

6.6 Maa-aineslain valvonta

Maa-aineslain (555/1981) 14 §:n mukaan maa-aineslain noudattamista valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Voimassaolevia maa-aineslupia on Ruovedellä 30 kpl, joista 2 kpl on kalliokiviaineksen ottamiseen (elokuu 2017). Vuosittain maa-aineksia otetaan Ruoveden alueella noin 160 000 m³ (Notto-rekisteri). Ottoalueita on ympäri Ruovettä ja niistä 26 kpl sijoittuu I tai II -luokan pohjavesialueelle.

Maa-ainesasetuksen (926/2005) 7 §:n mukaan valvontaviranomaisen tai sen määräämän viranhaltijan on suoritettava tarkastus riittävän usein toiminnan seuraamiseksi, ottaen huomioon luvan saajan järjestämä omavalvonta ja asiantuntemus sekä ottamistoiminnan laatu ja laajuus. Tarkastus on suoritettava lisäksi maa-ainesluvan haltijan, asianosaisten tai muiden perusteltujen vaatimusten vuoksi, jollei tarkastusta ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Kun maa-ainesten ottaminen on päättynyt tai luvan voimassaoloaika on kulunut umpeen, on alueella toimitettava lopputarkastus valvontaviranomaisen määräämällä tavalla, jollei luvassa ole toisin määrätty. Maa-ainesluvan haltijan on ilmoitettava ottamisen päättymisestä valvontaviranomaiselle lopputarkastuksen pitämistä varten.

Maa-aineslain 23 a §:n mukaan maa-ainesluvan haltijan tulee vuosittain 31.1. mennessä ilmoittaa lupaviranomaiselle otetun aineksen määrä ja laatu. Toiminnanharjoittajat ilmoittavat tiedot suoraan valtakunnalliseen NOTTO-tietokantaan.

Maa-ainesvalvonta pyritään suorittamaan kerran vuodessa. Ennen ottamistoiminnan aloittamista suoritetaan aloitustarkastus ja ottotoiminnan päätyttyä lopputarkastus. Valvonnasta peritään kerran vuodessa maa-ainestaksan mukainen valvontamaksu. Valvontamaksua ei kuitenkaan peritä, mikäli toiminnanharjoittaja on ilmoittanut ennakkoon, ettei maa-aineksia kyseisenä vuonna oteta. Tällöin alueella ei myöskään suoriteta varsinaista tarkastusta.

Maa-aineslain 23 a §:n mukaan kotitarveotosta tulee tehdä ilmoitus, josta käy ilmi ottamispaikan sijainti ja arvioitu ottamisen laajuus silloin, kun maa-aineksia otetaan enemmän kuin 500 km³. Kotitarveotopaikkoja, joista on tehty ilmoitus vuoden 2000 voimaan tulleen maa-aineslain muutoksen jälkeen, on Ruovedellä noin 30 kpl (tilanne 2017). Ilmoituksia kotitarveotosta tulee hyvin harvoin. Kotitarveoton valvontaa suoritetaan tarvittaessa.

6.7 Muun lainsäädännön mukainen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena. Vesihuoltolain mukaisina tehtävinä ovat kiinteistöjen vesihuoltoon liittymisvelvollisuuden valvonta ja vapautuksista päättäminen. Vapautushakemusten käsittelyn yhteydessä tehdään kohteeseen tarkastus. Verkostoihin liittymättömiä kiinteistöjä on selvitetty yhteistyössä vesihuoltolaitoksen kanssa. Vesihuoltolain mukaisia vapautushakemuksia

vesijohto- ja viemäriverkostoon liittymisestä tulee vuosittain vireille muutamasta hakemuksesta kymmeneen riippuen siitä, käydäänkö vesihuoltolaitosten toiminta-alueita ja niillä olevia liittymättömiä aktiivisesti läpi vai ei.

Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonnan osalta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvat huvivenesataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen sekä satamaa koskevien jätehuoltomääräysten noudattamisen valvonta.

Maastoliikennelain (1710/1995) ja vesiliikennelain (436/1996) mukaisia asioita tulee käsiteltäväksi harvoin.

Eräistä naapurussuhteista annetun laissa tarkoitettua kiinteistön käyttöä ja siitä johtuvaa haittaa koskevia ilmoituksia tulee vireille aika ajoin, ja ne saattavat johtaa useampaankin valvontakäyntiin.

Luonnonsuojelulain mukaisia valvonta-asioita tulee yksittäisiä silloin tällöin. Luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisia asioita on mm. luonnonmuistomerkkien rauhoituksen perustaminen ja lakkauttaminen.

7. Käytettävissä olevat valvonnan voimavarat

7.1 Henkilöstöresurssit ja valvonnan voimavarat

Tässä suunnitelmassa esitetyt valvontatehtävät muodostavat vain osan ympäristövalvonnan lakisääteisistä tehtävistä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hoitaa valvonnan lisäksi ympäristö- ja maa-aineslupien valmistelun, ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoituksiin ja rekisteröinteihin liittyvän päätöksenteon sekä jätelain mukaiset rekisteröinnit. Ympäristövalvonnalle kuuluvat myös vesilain, vesihuoltolain, maasto- ja vesiliikennelain sekä leirintäalueviranomaisen mukaiset tehtävät. Ympäristövalvonta antaa omalta osaltaan lausuntoja toisten viranomaisten lupahakemuksiin ja hoitaa toimialansa yleistä valvontaa.

Ruoveden kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii ympäristölautakunta ja sen alaisena viranhaltijana ympäristötarkastaja. Ruoveden ympäristönsuojelun tehtäviin työaikaa on käytettävissä 0,6 henkilötyövuotta (htv). Ruovedellä ei ole omaa ympäristötarkastajaa, vaan Ruoveden kunta ostaa ympäristötarkastajan viranhaltijan työajasta 60 % Virtain kaupungilta ympäristönsuojelun yhteistyösopimuksen mukaisesti. Molemmat kunnat määrittelevät erikseen viranhaltijan tehtävät. Ruovedellä valvonnan resurssitarve on suurempi kuin valvontaan käytettävissä olevat voimavarat.

Valvontaa suorittavan ympäristötarkastajan käytettävissä olevasta työajasta valvontasuunnitelman mukaiseen valvontaan on arvioitu kuluvan n. 20 % (0,12 htv). Ympäristöministeriön valvontaohjeen mukaan valvontaan käytettävissä olevasta työajasta maksimissaan 25 - 30 % on mahdollista varata määräaikaistarkastusten tekemiseen, jotta myös raporttien tarkastamiseen, lausuntoihin, neuvontaan, tarvittaviin ylimääräisiin tarkastuksiin, tarkkailutulosten seurantaan, ja muihin valvontatehtäviin jää riittävästi aikaa. Tämä tarkoittaa, että suunnitelmalliseen valvontaan käytettävissä olevalla resurssilla, voitaisiin tehdä korkeintaan kahdeksan määräaikaistarkastusta vuodessa. Käytännössä se ei riitä ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisiin tarkastuksiin.

7.2 Tehtävien priorisointi

Ympäristövalvonnan henkilöstömäärä ei riitä nykyisessä työtilanteessa kaikkien yksikön vastuulla olevien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen viivytyksettä. Yksikön henkilöstömäärä on jo pidempään ollut riittämätön, jonka vuoksi tehtäviä joudutaan priorisoimaan. Priorisointi tarkoittaa käytännössä sitä, että asioiden käsittely viivästyy useissa tehtävryhmissä, eikä ympäristövalvonta ole pystynyt täyttämään kaikkia käsittelyajoille asetettuja tavoitteita.

Ympäristövalvonnan tehtävien lakisääteisyyden vuoksi ei ole mahdollista jättää mitään tehtäväaluetta kokonaan hoitamatta. Priorisointiperiaatteet on määritetty siten, että ympäristönsuojelun kannalta merkittävien asioiden käsittely ei

tarpeettomasti viivästyisi. Lausuntojen antamista ja toimenpidepyyntöjen käsittelyä on rajattu vain ympäristönsuojelun kannalta olennaisimpiin asioihin. Muiden tehtävien osalta priorisointi koskee lähinnä käsittelyjärjestyksen määrittämistä, jolloin ympäristön kannalta vähemmän merkityksellisten asioiden käsittely on pitkittynyt. Välillä kuitenkin vähemmän ympäristön kannalta merkityksellisiä asioita joudutaan käsittelemään ensin niiden nopeamman reagointivaatimusten vuoksi, joka johtaa merkittävämpien lupa-asioiden viivästymiseen.

Valvontaa tullaan jatkossa priorisoimaan seuraavien periaatteiden mukaisesti.

Lupavalvonta:

- Lupavalvontaa tehdään valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti, ja se perustuu laitoskohtaiseen ympäristöriskin arviointiin
- Valvonnassa havaittuihin epäkohtiin puututaan aktiivisesti ensin kehottamalla ja tarvittaessa hallintopakkoa käyttäen.
- Poliisille tehdään tutkintapyyntöjä lainsäädännössä esitetyin perustein

Vireillepanoasiat:

- Kirjalliset vireillepanot ja viranomaisen itse vireille panemat asiat käsitellään vireillepanon kiireellisyyden huomioiden
- Kiireellisimpinä käsitellään valvonta-asiat, jotka koskevat:
 - 1) Pohjavesialueille sijoittuvaa toimintaa
 - 2) Ihmisten terveyteen liittyviä haittoja tai erittäin merkittävää viihtyvyyshaittaa
 - 3) Laajalle ulottuvia tai sellaisia haittoja, joissa on riski haitan laajenemisesta
 - 4) Haittoja, joiden seurauksena voisi olla merkittäviä edunmenetyksiä.

Toimenpidepyynnöt:

- Toimenpidepyyntöjen käsittelytarve harkitaan aina huolellisesti.
- Käsittelyyn otetaan vain toimenpidepyynnöt, jotka koskevat säännöllisen valvonnan kohteita, tai jos saadun selvityksen perusteella voidaan olettaa asian edellyttävän viranomaisen oman vireillepanon tekemistä asiassa.
- Viihtyvyyshaittoja koskevia valvonta-asioita käsitellään vain haitankärsijän kirjallisesta vireillepanosta

7.3 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa

Ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 39 §: n mukaan lupa- ja valvontaviranomaisten on oltava keskenään riittävässä yhteistyössä. Ympäristönsuojelulain mukaisia valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. ELY-keskus on varannut kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle mahdollisuuden olla läsnä osassa lupa- ja valvontatarkastuksissa.

Jätelain 24 §:n mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Lähtökohtaisesti yleisten valvontaviranomaisten toimivalta on rinnakkainen, mutta jätelaissa on erikseen säädetty joistakin tehtävistä, joissa toimivalta on vain nimetyllä valvontaviranomaisella.

Vesilaisissa tarkoitettuina valvontaviranomaisina toimivat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen vesilain 1 luvun 7 §:n nojalla. Valvontaviranomaisilla on rinnakkainen toimivalta valvonta-asioissa. Aluehallintoviraston ympäristöluvat – vastuualue käyttää vesilain mukaista hallintopakkoa, vaikkei muuten toimikaan ympäristönsuojelulain eikä vesilain mukaisena valvontaviranomaisena.

Roskaamis- ja rakennuspaikan käyttämiseen ympäristöä rumentavalla tavalla liittyvissä asioissa ympäristönsuojeluviranomainen suorittaa valvontaa yhdessä rakennusvalvonnan kanssa. Rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluvat tapaukset, jotka liittyvät rakennusjärjestyksessä säädetyn tai maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) rikkomiseen ja ympäristönsuojeluviranhaltija käsittelee jätelain tarkoittamat roskaamistapaukset.

Valvontayhteistyötä Tukesin ja pelastuslaitoksen kanssa tehdään kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa sekä muussa kemikaalivalvonnassa. Lisäksi yhteistyötä tehdään liittyen öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksiin. Ympäristövahingon sattuessa yhteistyötä tehdään pelastuslaitoksen kanssa. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa öljy- ja kemikaalivahingot, tehdaspalot tai liikenneonnettomuudet. Pelastusviranomainen aloittaa ensisijaisesti ympäristövahingon torjunnan. Ympäristöviranomaisen tehtävänä on tehdä maastotarkastus, arvioida ympäristön vahinkotilanne ja tarvittavat toimenpiteet.

8. Valvontaohjelma

Ruoveden kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvien luvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen osalta noudatetaan vuosittain tarkistettavaa valvontaohjelmaa. Tarkastuskohteiden valinnassa ei käytetä otantamenettelyä, vaan valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan järjestelmällisesti niille määritellyn tarkastustiheyden mukaan. Tarkastustiheyttä määriteltäessä on otettu huomioon laitospäiväkohtaisen riskinarvioinnin tulokset ja valvontaan käytettävissä olevat resurssit. Tarkastuksia määriteltäessä pyritään toimialakohtaisesti priorisoimaan laitokset, joiden viimeisimmästä tarkastuksesta on pisin aika, tai joiden riskiluokitus sitä edellyttää. Valvontaohjelman mukaan suoritettu valvonta on maksullista.

Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, joka sisältää laitospäiväkohtaisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelmassa esitetään laitosta koskevat tiedot, kuten toimiala, toiminnanharjoittajan nimi, osoite, tarkastustiheys, seuraava tarkastuskäynti, ympäristöluvan päätöspäivämäärä, lupamääräysten tarkistuspäivämäärä tai rekisteröintipäivämäärä, tarkastuskäyntipäivämäärä ja vuosiyhteenvedon saapumispäivämäärä. Lisäksi valvontaohjelmassa on esitetty mahdolliset tarkastuksissa havaitut puutteet ja tarpeelliset uusintatarkastukset.

Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa voidaan pitää ei-julkisena asiakirjana. Valvontaohjelma pidetään jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat toiminnot. Uusien kohteiden ensimmäinen suunnitelmallinen tarkastus tehdään ennen toiminnan aloittamista, jotta voidaan varmistaa luvan antamien toimintaedellytysten toteutuminen.

Osa toiminnoista, kuten kiviaineksen louhinta ja -murskaus, on kausiluonteista, eli alueella ei ole toimintaa joka vuosi. Näissä kohteissa voidaan poiketa valvontaohjelman mukaisesta määräaikaistarkastuksen ajankohdasta ja tarkastus suoritetaan, kun toiminta on käynnissä.

9. Valvontasuunnitelman ja –ohjelman toteutuminen ja päivittäminen

Valvontasuunnitelman ja –ohjelman toteutumista seurataan ja niistä raportoidaan vuosittain ympäristölautakunnalle. Valvonnan toteutumisesta laaditaan yhteenveto. Raportoinnin yhteydessä tarkastellaan valvonnan toteutumista ja laaditaan yhteenveto. Raportoinnin yhteydessä tarkastellaan valvonnan mahdollisia kehittämis- ja muutostarpeita.

Valvontasuunnitelma tarkistetaan kerran valtuustokaudessa. Laitosluettelon sisältävä valvontaohjelma pidetään jatkuvasti ajantasaisena.

